

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Historia Scholastica Magistri Petri comestoris sacre
scripture seriem breuem nimis [et] obscuram elucidans**

Petrus <Comestor>

Argentine, 1503

VD16 P 1829

De datio[n]e legis verbotenus ca. xxxix.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30892

Libri Exod.

moyses vsq; ad solis occasū. Fugauitq; Jo
sue amalech in ore gladij. Et ait dñs moysi.
Scribe h in libro ob monimētū. Adhuc em̄
delebo memoriā amalech de sub celo: qd̄ in
dieb; saul ipletū est. Et edificauit moyses al
tare: z vocauit illud Dñs exultatio mea

De subdiuisione magnarū ad p̄siliū ietro.
Caplm. XXXVII.

Gressus est autē

ietro cognat⁹ moysi obutā ei i de
sertū. tulitq; secū sephorā z duos
filios ei⁹. Cūq; intrasset tabernaculū moysi:
narrauit ei moyses signa q̄ fecerat. p̄ eis dñs
z vniuersū laborē itineris sui. Et z gratulās il
li ietro ait. Bñdicit⁹ dñs q̄ eripuit pplm suū
de tra egypti. Nūc cognouit qz magn⁹ ē dñs
sup̄ oēs deos. Obtulit ḡ ietro hostias dño:
z comederunt cū eo moyses z aaron z senio
res isrl' corā dño. Augustin⁹ tñ nō vult gēti
lē imolasse dño: sed moysen fin altā trāslati
onem que est. Sumpsit ietro hostias de ob
latis a moyses: sumpsit ab eo z comedit. For
te tñc sacrificauit moyses iuxta montē: sicut
p̄dixerat dñs. Dicit ei Joseph⁹ ietro venisse
circa montē: vbi i rubo multas viderat moy
ses vssides. Altera die sedit moyses vt iudi
icaret pplm q̄ assistebat ei a mane vsq; ad ves
perā. Qd̄ attendes ietro ait. Stulto labore
p̄sumeris vltra vires tuas est negociū. Sz
audi vba mea: z erit dñs tecū. Esto populo
in his q̄ sunt ad deū: z certimontas z viā mo
rū vel itineris ostēdas eis. Ad decisionē ve
ro causaz eliget viros potētes: timētes dñm:
amantes veritates: detestantes auariciā. Et
nota qz in his q̄tuo: que d̄t p̄siderāda in eli
gēdo iudice ponit potentiā q̄ plurimū valet
st trā illa sequat̄. alio q̄n addit oleū camino:
z glad⁹ veneno. Alia trāslatio habet. sapie
tes q̄s forsan potētes vocat ad iudicanduz.
Et addidit. Cōstitue ex electis q̄sdam tribu
nos. i. cuiq; tribui vnū p̄pone: q̄ a tribu tri
bun⁹ hebraice. grece chiliarchus. latine mille
nar⁹. Nō qz in tribu tñ essent mille: sed cer
tū numez posuit p̄ incerto. Vel p̄ multitudi
ne copiosa numez posuit sup̄mū. Forte q̄a
tā p̄ncipē habebat queq; tribu suū. sub p̄nci
pe voluit esse millenarios qui tñ p̄cessent
mille. Sub millenarijs aut̄ monuit p̄stituit
i. et bacōtarchos. i. cētenarios vl' cēturiōes.
sub cēturiōe duos pentacontarchos. i. q̄n

quagenarios. sub q̄nq̄genario. v. decanos.
Dita igit̄ lite inter decē: stabāt ad iudiciū de
cani. sicq; facile erat lites paucorū dirimere.
si nō poterāt diffinire ascēdebāt ad q̄nquage
nariuz: z sic vsq; ad moysen. qd̄ tñ rarū erat.
Maiores tñ reueruabāt moysi: ip̄t̄ miora ius
dicātes. In hūc modū ecclia romana voca
uit plurimos in partē sollicitudinis. p̄ma
tes: vel p̄tarchas: archiepos: epos archi
diaconos. archiep̄s byteros. Et miores sacer
dotes leuioza peccata. z quedā graua: sz oc
cultā iudicāt. Brauioza p̄o peccata z aperta
referūt ad ep̄m. Ad q̄euit moyses: nec erubuit
vir deo plen⁹ p̄siliū sequi gentilis. dimisitq;
cognatū suū. hebre⁹ vbiq; p̄oit socerū. Et re
uersus est ietro in terram suam.

De peruentu ad montem sinai.

Caplm. XXXVIII.

Ense ergo tertio

m egressiōis de egypto. i. iunio. die
hac i kalēdis iunij veniūt ad mō
tem sinai. fixerūtq; tentoria eregiōe montis
xlvij. die. i. a phase. In exponēdo em̄ septu
ras. xxx. dies p̄ mense pontim⁹: quasi medīā
inter lunares z solares menses eligēdo viā.
Lunares em̄ infra tricenariū inueniunt q̄
dam: vltra p̄o nō. Solares p̄o plures hūc
numez excedūt. A phase q̄des. xvj. dies pri
mi mensis restabāt. fluxerūt p̄o postea. xxx.
scōi mēsis. Restat ḡ qz p̄ma dies iunij. xlvij.
fuit. Sequenti die diluculo ascēdit moyses i
montē ad deū: q̄ dixit ei. Dices domui Jac
cob. Vidisti q̄ fecerim vob; Nūc adiciā vt
etiā loquar vob;. Si ḡ custodieris pactum
meū: eris mihi i peculū de cūctis pplis. Que
cū moyses retulisset p̄lo: rñderunt. Cuncta
q̄ locut⁹ est dñs faciem⁹. Cūq; rediisset moy
ses ad dñm: ait ei dñs Veniā ad te in caligi
ne: vt audiat me p̄ls loquentē ad te. Vade
z sanctifica pplm hodie z cras. i. lauēt se z ve
stimēta sua. Vacēt ab amplexib;: z sint para
ti in diē tertij: z p̄stitues terminos p̄ circū
tū montis: q̄ qui trāserit tūc z tetigerit: mor
te moriet̄. Van⁹ nō tanget eū: sed lapidabi
tur: aut iaculis p̄diciet̄: siue iumentum siue
homo. Utebant autē vt d̄t Joseph⁹ in his
duob; dieb; cōtinuis opulenter z ornamen
tis decenter.

De datione legis verbotenus.

Caplm. XXXIX.

Im aduenerat ^{dis}
ⁱ tertē: et ante solis ortū ceperūt au
 dire tonitrua ac micare fulgura et
 nubes densa operuit montē: et clangor bues
 cine p̄strepebat. Fumabat mons: q̄z descēde
 rat dñs i igne: et fum⁹ ferebat q̄i d̄ fornace: et
 mōs tremuit vt aiūt hebrei. Timuit p̄ls: s̄z
 et moysen ira dei perisse putabāt. Tandē ler⁹
 apparuit moyses: et seren⁹ aer cū eo reuersus ē
 inter eos. Et ait eis. Hodie nō audietis moy
 sen filiū amrā et iocabeb: sed illū q̄ p̄ vobis
 p̄cussit egyptū: q̄ p̄ mare ster dedit: q̄ cibū d̄
 celo misit: potū de petra p̄cessit. p̄ quē adā d̄
 fructib⁹ terre comedit. noe ex imbrib⁹ crepē
 vel except⁹ est: abraā chanaanem obrinuit.
 Isaac nat⁹ ē d̄ senib⁹. iacob ple dicitur. ioseph
 sublimat⁹. Flant ḡ verba hec vob̄ amabilio
 ra: q̄ filij v̄l vxores. Et eduxit p̄lm i occur
 sum dñi ad radicē montis. Ascenderūt autē
 dñō subente moyses et aaron vltra terminos
 sacerdotes. id ē. maiores: et p̄ls nō trāsierit.
 Locutusq̄z est eis dñs: ita vt nullū vox effu
 geret: et sic. l. die dedit eis leges verbo sm̄: in
 figura q̄ daturus erat sp̄ritū sanctū die q̄n⁹
 quagesimo.

Explicatio decalogi. Ca. XL.

Nō habebis ^{deos a}
ⁿ ^{lienos}
 corā me. Q̄ nō nisi decem p̄cepta
 dñs dedit: om̄s asserunt sancti. s̄z
 in distinctōe eorū differunt. Primū enim et
 vnū fm̄ Aug⁹. diuidit origenes in duo. et q̄
 sunt duo vltima fm̄ aug⁹. colligit i vnū: cui
 p̄sentit Iosephus. Preterea dicit Augusti
 nus tria fuisse in vna
 tabula: et septē in alia
 Ioseph⁹ p̄o et hebrei
 v. in vtraq̄. Forte q̄z
 augustin⁹ voluit tria
 p̄nere ad dilectionē
 dei: et septē ad dilecti
 onem p̄ximī. p̄ digni
 tate potius q̄z. p̄ scriptura dicit ea esse p̄me et
 scōde tabule. sicut dicere p̄sueuimus homines
 p̄me classis et scōde. Quocunq̄z p̄o mō distin
 guant̄ idem est sensus.

Ioseph⁹ d̄t se vidit
 se duas tabulas legē
 lapideas: quaz q̄l
 bet continebat duo
 mandata d̄midū:
 tā exterior q̄ interior.

Primū p̄ceptū.

Nō habebis de
ⁿ ^{os alienos corā me. i. me solū ha}

bebis deum. Et ponit. nō habebis p̄ nō ha
 beas impatiue: fm̄ idiomā hebreorū. Non
 em̄ asserit h̄ deus cū q̄nq̄z habuerint. Nō fa
 cles tibi sculprile vel idolum. Alia l̄ra: q̄ n̄
 bil est in mundo. i. nullius rei natural̄ repre
 sentatiuuz. vt fiebat hamon capite arietino
 anubis. i. mercuri capite canino sine barba.
 Nec omnē similitudinem que est in celoyl ter
 ra vel aquis v̄l sub terra: quasi. nec facias t̄
 bi. p̄ deo simulacrū solis et lune: et hmōl. nec
 hois aut iumentū aut hmōl. nec draconis v̄l
 reptilis cuiuslibet: q̄ colebat diuersus homi
 nū error: nō coles nec etiā adorabis ea. Lo
 lere em̄ est mēte adorare. Adorare autē est. si
 nō animo: saltē p̄ metu. vel adulando regib⁹
 adorare. Postea ad inculcandā custodiā d̄
 cti et d̄cedoz. addidit incidēter. Ego sū dñs
 deus tu⁹ fortis et zel

Est de⁹ essentia. pote
 ta patrū in filios in
 state. p̄icipatōe. nun
 tertā et quartā gene
 cupatione.

ratione eoz. q̄ ode
 rūt me: et faciens miscōlam in m̄lia h̄is q̄ d̄
 ligunt me: et custodiūt p̄cepta mea. Zelus d̄
 citur inuidia. dicit etiā amor. sed p̄p̄te amor
 virt̄ in vxorē: pro q̄ sustinere nequit alterius
 accessum ad eam. In modū hūc dicit domi
 nus. Ego sum zelotes. id est nō patiar te for
 nicari post deos alienos. Qd̄ addidit se v̄l
 sitare peccata patrū in filios: atunt heretici.
 Non est bon⁹ hic sermo vt p̄ peccō alteri⁹ q̄s
 puniat. Et dicit vetus testamentū non esse
 datū a deo. Nō em̄ sic crudelis est deus: sed
 ecōtra in h̄is m̄itis apparet: qd̄ etiā hoc no
 mine visitas inuuit. Et p̄terate em̄ visitam⁹
 infirmos: et ip̄e ex mansuetudinē nō statī pec
 cantē punit. sed expectat etiā v̄lq̄z ad quar
 tam generationē: q̄z d̄i sc̄z patres viuere so
 lent. et si corripit pater vel filij nō imitabū
 tur ip̄m parit. alioquin quasi post longā ex
 peccationē iustus punit. Et de tēporali pea
 na tm̄ intelligenduz est. Sicut de achab et
 sebu in posteris vindictam sumptam legē
 mus. Vel potest expr̄imi seueritas iuste iud
 dicantis. Brauius em̄ puniunt peccantes st
 filios p̄ se etiā videant puniri et iustus pro
 expectatione. Origenes tm̄ h̄ic intelligit per
 patres demones. per posteros coadiutores.
 quos quādoq̄z in peccando nobis adūgē
 mus: vt pote. Primo intrauit diabol⁹ in cor
 tude. Ecce pater. Post accessit ad p̄ncipes.